
Garnalen, kreeften en krabben (Decapoda) langs de Westkust.

- K. Desender

Inleiding

Sedert 1975 begon ik tijdens regelmatige strandwandelingen te letten op dit groepje van de kreeftachtigen dat zowel garnalen, krabben, heremietkreeften, porceleinkrabbetjes als kreeften omvat.

Ik verzamel zowel gegevens over aangespoelde resten, meestal rugschilden (= carapaxen) van krabben, als van materiaal gevangen in kruiersnetten of dichtbij de kust opgestelde warrelnetten.

Ondertussen wordt stilaan duidelijk dat bepaalde net voor de kust algemeen voorkomende soorten zeer weinig aanspoelen en ook omgekeerd, algemeen in de vloedlijn te vinden soorten bijna nooit bovengedaald worden door kruiers; daarom geef ik hier een samenvattend overzichtje.

De meeste waarnemingen (sommige verschenen in 'de Tuimelaar') zijn afkomstig van Koksijde (K), verder minder uit Oostduinkerke (O) en Nieuwpoort (N) en slechts enkele uit De Panne (D); tenslotte heb ik volledigheidshalve enkele vondsten uit het binnenland (in het Ijzembekken) bijgevoegd. Enkel bij de minder algemene soorten worden alle vondsten en data vermeld.

Garnalen (Natantia)

De groep der garnalen wordt vertegenwoordigd door twee soorten: de gewone garnaal (*Crangon crangon*) is overal zeer algemeen; de brakwaterst-eurkrab (*Palaemonetes varians*) (fig. 1) wordt af en toe bovengedaald door kruiers aan de Ijzermouning te Nieuwpoort (N: 07.12.1975; 12.11.1976; 06.03.1977); het betreft echter steeds weinig individuen in vergelijking met de daar opvallend talrijke aasgarnalen (*Mysidacea*). In de polderstreek dichtbij de kust ken ik één vaste vindplaats (Bommelaerevaart te Wulpen) waar de brakwatersteurkrab soms zeer talrijk te vin-

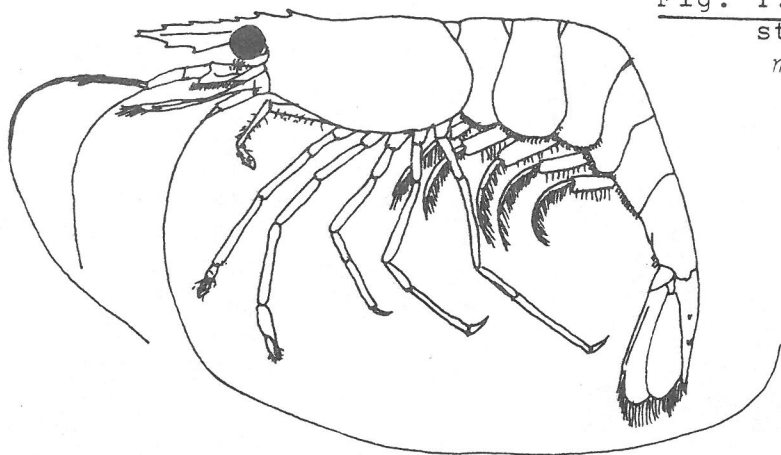

Fig. 1. De brakwater-
steurkrab (*Palaeomonetes varians*)

den is en die vermoedelijk lichtjes brak is.

Heremietkreeften e.d. (*Anomura*)

Uit deze groep vond ik totnogtoe drie soorten: de heremietkreeft (*Pagurus bernhardus*), het gewoon porceleinkrabbetje (*Pisidia longicornis*) en *Galathea intermedia*.

Heremietkreeften leven talrijk vlak voor onze kust; tot op heden vond ik echter slechts één exemplaar aangespoeld (K: 21.12.1980), hoewel HOLTHUIS & HEREBOUT (1976) beweren dat in Nederland de soort vaak op het strand aanspoelt.

Wel trof ik reeds enkele keren dode heremietjes aan die duidelijk door strandvissers waren achtergelaten (K: 24.01 en 04.04.1981). Kruiers en vooral nog iets verder in zee vangende kustvissers halen echter veel exemplaren boven (bv; K: 06.01.1980: minstens 40 ex.) daartussen bevinden zich - zeker tijdens de winter - regelmatig vrouwtjes met eieren.

Het gewoon porceleinkrabbetje (fig. 2) heb ik daarentegen totnogtoe uitsluitend in de vloedlijn gevonden, dikwijls nog levend en vooral tussen wulkeneieren, de vertakkingen van zeevinger of tussen aangespoelde kluwens van poliepen- of mosdiertjeskolonies

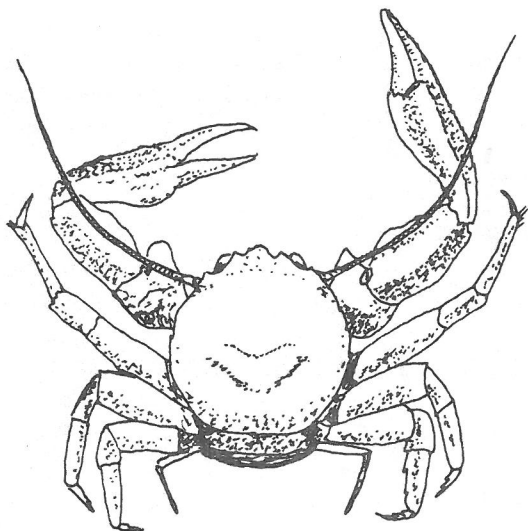

Fig. 2. Het gewoon porcelein-krabbetje (*Pisidia longicornis*)

iets verder in zee duidelijk talrijker dan de strandkrab) en de noordzeekrab (*Cancer pagurus*) (algemeen maar vlakbij de kust nooit talrijk) (fig. 3).

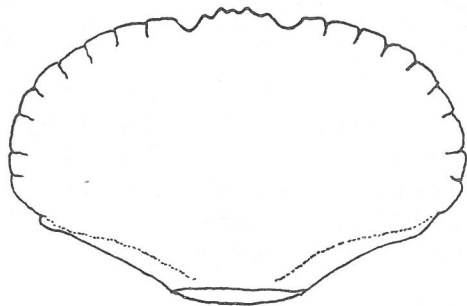

Fig. 3. Carapax van de noordzeekrab (*Cancer pagurus*)

(K: 19.10.1975; 06. 01.1980; 10 en 20.01. 1981; 0: 07.12.1975; 01.03.1976).

Van *Galathea intermedia* vond ik slechts één exemplaar, gevangen op 24.02.1980 door een kustvisser te Koksijde.

Krabben (*Brachyura*)

De echte krabben zijn zowel in vangsten als in aanspoelsel het best vertegenwoordigd: overal algemeen zijn de strandkrab (*Carcinus maenas*), de gewone zwemkrab (*Macropus holtsatus*) (vooral

Verder zijn er enkele soorten regelmatig maar zelden talrijk: het breedpootkrabje (*Portumnus latipes*) (jaarlijks gevonden zowel tussen aanspoelsel als

levend bij kruien; steeds weinig exemplaren) en de fluwelen zwemkrab (*Macropipus puber*). Deze laatste vertoont van winter tot winter aantalsschommelingen die aan "invasies" worden toegeschreven (zie hiervoor de talrijke mededelingen in 'het Zeepaard'). Het onderstaand tabelletje vat het totaal aantal exemplaren aan de Westkust, gevonden per winter, samen, met vermelding van het aantal excursies.

winter	aantal exemplaren	aantal excursies
74/75	5	3
75/76	107	4
76/77	28	13
77/78	2	7
78/79	0	11
79/80	1	4
80/81	7	13

Opvallend is dat sedert de grote aantallen gevonden exemplaren in 75/76 (vooral aangespoelde carapaxen; zie ook RAPPE, 1976) de fluwelen zwemkrab niet meer zo algemeen te noemen is. Daarenboven zijn de waarnemingen van de laatste winters bijna alle van kruiers afkomstig. Sedert 1978 vond ik amper nog 2 carapaxen in de vloedlijn.

Tenslotte blijven nog volgende soorten onbesproken: de hooiwagenkrab (*Macropodia rostrata*) (algemeen vóór de westkust, echter nooit bij kruiers, wel in warrelnetten iets verder in zee), de spinkrab (*Hyas araneus*) (één waarneming K: 06.01.1980 van

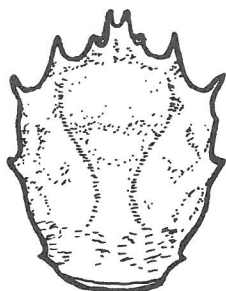

Fig. 4. Carapax van de helmkrab (*Corystes cassivelaunus*)

een klein exemplaar in een warrelnet), het erwtekrabbetje (*Pinnotheres pisum*) (één vondst te Oostduinkerke in de vloedlijn eind februari 1976) en de helmkrab (*Corystes cassivelaunus*) (fig. 4). Deze laatste soort leeft waarschijnlijk vooral in dieper water. Vermoedelijk werd een exemplaar gevangen in april 1980 voor Koksijde (medegedeeld door een visser); verder vond ik reeds 5 maal resten van één exemplaar in de vloedlijn (D: 27.02.1976; K: 24.03.1979 en 15.02.1981; N: 12.12.1976 en 18.04.1981).

Volledigheidshalve vermeld ik nog een oudere waarneming van de Chinese wolhandkrab (*Eriocheir sinensis*): op 13.10.70 werden een koppeltje gevangen in een visfuik in het reservaat 'de Blankaart' (bij Diksmuide, in het Ijzerbekken).

Tenslotte geeft de onderstaande tabel nogmaals alle vermelde soorten op een rijtje:

Crangon crangon (L.) - gewone garnaal
Palaemonetes varians (Leach) - brakwatersteuerkrab
Pagurus bernhardus (L.) - heremietkreeft
Pisidia longicornis (L.) - porceleinkrabbetje
Galathea intermedia Lilljeborg
Corystes cassivelaunus (Pennant) - helmkrab
Hyas araneus (L.) - spinkrab
Macropodia rostrata (L.) - hooiwagenkrab
Macropipus holsatus (Fabricius) - gewone zwemkrab
Macropipus puber (L.) - fluwelen zwemkrab
Carcinus maenas (L.) - strandkrab
Cancer pagurus L. - noordzeekrab
Portumnus latipes (Pennant) - breedpootkrab
Pinnotheres pisum (L.) - erwtekrabbetje
Eriocheir sinensis H. Milne Edwards - Chinese
wolhandkrab

Literatuur

Holthuis, L.B. & G.R. Heerebout, 1976. De Nederlandse Decapoda (Garnalen, Kreeften en Krabben). Wetenschappelijke Mededelingen K.N.N.V. 111, 56pp.

Ingle, R.W., 1980. British Crabs. British Museum (Natural History), Oxford University Press. 222 pp.

Rappé, G., 1976. Enkele gegevens van de fluwelen zwemkrab. Tuimelaar 3(2): 10-13.

Muinkkaai 94
B-9000 Gent

Waarnemingen in verband met naaktslakken. -

R. Vanwalleghem

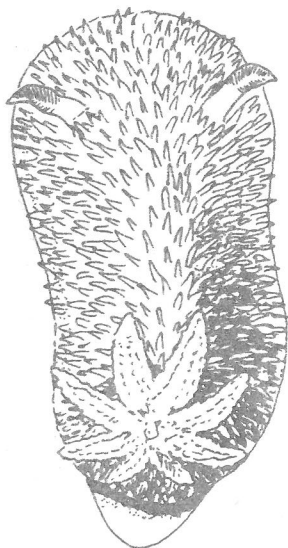

Fig. 1. *Acanthodoris pilosa*.

Tijdens de strandexcursie op 8 maart 1981 verzamelde ik onder het Oosterstaketsel te Oostende een vijftal witte en bruine *Acanthodoris pilosa* (Müller, 1789) (fig. 1). De dieren werden onmiddellijk overgebracht in een aquarium (17° C). Daar Thompson & Brown (1976) vermelden dat deze soort zich voedt met *Flustrella hispida* en *Alcyonidium*, bracht ik de volgende dag een kluwen *Alcyonidium gelatinosum* L., doorschijnende zeevinger, in het aquarium. Een exemplaar dat op een kokkel zat, werd in de buurt van de *Alcyonidium* gebracht, en na enkele minuten bevond het dier zich reeds op de zeevinger. Een uur nadien had ook een tweede exemplaar de *Alcyonidium* gevonden. Van een effectieve waarneming dat de dieren zich voedden was echter geen sprake. De derde dag merkte ik dat een wit exemplaar eieren afzette op